

Превенция на агресивното поведение у децата в училище и детската градина
The Prevention of Aggressive Children's Behavior in School and Kindergarten

ПРЕДАЙ НАТАТЪК

Вилдан Мехмедова

Целодневна детска градина „Светулка“, Шумен

Резюме. Настоящата споделена практика разглежда проблема за превенция на агресията сред децата в детската градина. Посочени са пътищата за усвояване на някои от техниките, спомагащи за овладяване на чувства, емоции, умение – емпатия. Вниманието е отделено конкретно на възможностите в направление „Изобразително изкуство“ и неговите техники и средства на изразяване. Практиката посочва един от пътищата за превенция на реактивна и личностна агресия сред малките деца и ги учи да бъдат толерантни, добронамерени, доброжелателни с миролюбиво поведение.

Keywords: kindness, laughter, smile, color, oval, rolling out, stroking.

Учителят има привилегията да работи с деца, т.е. той е в началото на детската социализация и в началото на развитието им. Той има щастието да провокира, съдейства и участва в израстването, възпитаването на малкото дете. Ефектът от работата му с него е един от основните показатели, които се отразяват и върху промяната на цялото общество. Но през последното десетилетие се наблюдава превес на агресивното поведение в междуличностните взаимоотношения не само сред възрастните, но и сред децата в училище и детската градина. Колкото и шокиращо да е за нас, агресивността се приема като нормална част от развитието на детето. Различни и много са причините, които предизвикват агресивно поведение още във възрастта между 3 и 4 години. Хубавото е, че детето има възможност да преодолее това агресивно поведение, когато открие, че може да използва думи, за да разреши проблемите си.

Няколко месеца след като приехме тригодишни деца, се наложи да си зададем няколко неотложни въпроса и да търсим пътища и начини за разрешаването им:

Какво можем да направим срещу агресивното поведение между децата?

Как да научим децата да разбират чувствата си и какво е *емоцията*?

В началото заложихме на изграждане на релацията „учител–родител“ чрез взаимно разбиране, сътрудничество, подкрепа. В семейството детето получава първите уроци по нравственост, там се поставят изходните позиции за формиране на характера. Затова с родителите първо имахме индивидуални срещи, после проведохме групови тренинги за усвояване на умения за превенция

на агресията. Благодарение на здравата връзка и съдействието на родителите с четиригодишните деца ни беше по-лесно. Поставените цели и задачи във възпитателно-образователния процес бяха в посока на използване на играта за овладяване на негативно настроение, вдъхване на увереност на децата, изпитващи затруднение в общуването, снемане на напрежение, безпокойство, ободряване, развиване на емпатия. Игрите бяха различни по цел, вид, време и място, но ще посочим само няколко от тях – „Пух-тити-дух“ с комичен ефект, „Дракон“, „Замерване с книжни топки“, „Очи в очи“. С помощта на родителите изработихме табло със снимката на всяко дете „Ставам по-добър“. До снимката поставяме по една червена точка по критерий „Добро дете“, който включва в себе си проявени от детето добродетелност, сътрудничество, уважение, вежливост и други. След набрани 5 точки те се заменят със звездичка (групата ни се нарича „Звездица“). Ефектът е забележителен, дори някои родители последваха примера ни и въведоха модела в домашни условия.

В духа на идеята да се работи за овладяване и за превенция на агресията с петгодишните деца в екипа заложихме на силата и въздействието на различните дейности от образователно направление „Изобразително изкуство“. Изобразителната дейност е универсално средство за общуване, благодарение на което се наблюдава възможност за продуктивен контакт с децата. А. С. Грибоедов отбелязва, че „художественото в много случаи представлява ключ, отварящ врати към интимната страна на личността, сближава детето с педагога, а това води до освобождаване на енергия“.

В рамките на научно-практическата конференция „Превенция на агресията в предучилищна възраст“, Шумен, 8–9 ноември 2012 г., бе представена педагогическа ситуация с 5-годишни деца, в която бяха предложени алтернативни форми и техники за превенция на агресията сред децата в детската градина:

Образователно направление: „Изобразително изкуство“

Ядро: „Изобразително творчество“

Тема: „Предай нататък“

Задачи:

1. Конкретизиране на образните представи на децата за причините, пораздаващи напрежение, страх и агресия при общуване с връстници и възрастни в ДГ.

2. Да се даде възможност на децата да проявяват образно-конструктивно мислене и репродуктивно въображение, като използват различни изразни средства, техники и материали за работа при апликиране, моделиране, рисуване.

3. Създаване на условия за коопериране на децата с другите и изграждане на добри взаимоотношения при изработването на общ продукт от изобразителната им дейност.

4. Възпитаване на умения у децата чрез хумора и въздействието на изкуствата да преобразуват деструктивния агресивен импулс в гравивен.

Ход на ситуацията

Целенасочено в ситуацията учителят не използва категорията „лош“ и акцентира върху позитивни послания.

Въвеждаща част

С цел емоционална нагласа и провокиране на интерес у децата бе предложена играта „Вълшебно огледало“ – набор от три карти, тип „емотикон“, изразяващи различни емоционални състояния: радост, страх, плач. Задачата е разпознаване и само чрез мимика изразяване на емоцията, която се вижда.

Същинска част

1. Първата задача от образователно направление „Изобразително изкуство“ бе изработване на визуален образ на чувствата, предизвикващи гняв, агресия, омраза и други подобни, респективно, изработване на образа, който ни пречи да бъдем добри – екипна работа по четири деца, апликиране върху балон с различни по цвят, форма и естество елементи: конци, плат, копчета, топчета, природни материали. След приключване на работа бе проведена беседа със следните въпроси:

- На какво прилича?
- Откъде ли идва?
- Има ли си родители?
- Искате ли да му станете приятели?
- Да остане ли при нас?

Групата взе решение изработените предмети да останат в залата, за да станат добри.

2. Втората задача бе чрез мануални действия върху парче глина децата да изразят отношението си към конкретна случка, която разказваше учителят. Като допълнително средство бе използвана „Приказка за доброто“, измислена за ситуацията. Всяко дете чрез мачкане, овалване, изтегляне, прищипване получи фигура, която бе разглеждана и оприличавана:

- На какво прилича?
- Искат ли да я променят?

На децата бе предложено след втвърдяването им фигурите от глина да бъдат „облечени“ в цветовете на доброто.

3. Третата задача бе изобразително-асоциативна. Чрез изпръскване с четка върху бял лист на основни цветове от темперна боя, прегъването на листа и приглаждането му, децата получиха нова цветова палитра и различни асоциативни образи. Възхищението и почудата бяха възнаградени от причудливи форми и много цветове на доброто.

4. Играта „Издухай перцата“ бе използвана за раздвижване и създаване на още един вид радостна емоция у децата, освен радостната емоция от съприкосновението с изкуството.

Последна част – послания

„Предай нататък“ – децата получиха емблема – тип „емотикон“, с усмихнато лице. Задачата бе да се смеят толкова силно, че да ги чуят децата в цялата детска градина, а след това да предадат емблемата на своите гости, които да се посмеят и да предадат смеха, веселието и радостта в своите детски градини. Децата пожелаха емблемите им да стигнат до всички деца от Шумен и другите градове с послание да станат по-добри, щастливи и усмихнати.

Посланието „Да бъдем добри!“ децата предадоха, като пузнаха балони в различен цвят с нарисувана усмивка и с надеждата всички деца по света да бъдат добри.

Детето ще се чувства самостоятелно, значимо и уникално, ако му бъдат предложени алтернативи, от които то само да избира и да гради собствената индивидуалност.

Използването на ресурсите на изобразителното изкуство в частност и на изкуствата като цяло е благодатна възможност за овладяване на агресивните прояви у децата в ранна възраст. Изкуството е област на емоции и чувства и чрез съприкосновението си с него детето опознава и започва да разбира собствените си емоции и чувства, както и тези на другите, с които общува.

Чрез изкуството най-лесно може да бъде привлечена родителската общност за качествено взаимодействие с детската градина, и то без значение на етнос, социален статус и културна определеност.

PAY IT FORWARD

Abstract. The current shared practice deals with issue of prevention of the aggression among children in the kindergarten. Ways are outlined for mastering some of the techniques, which help children to control their feelings, emotions, skill of empathy. Particular attention is paid to the opportunities in the field of „Fine Arts“ and its techniques and means of expression. The practice indicates one of the ways to prevent reactive and personal aggression among young children and to teach them to be tolerant, well-meaning, and benevolent, with amicable behavior.

Vildan Mehmedova - senior teacher

✉ Kindergarten „Svetulka“
General Dragomirov str.
9700 Shumen, Bulgaria
E-mail: sabit_vildan@abv.bg